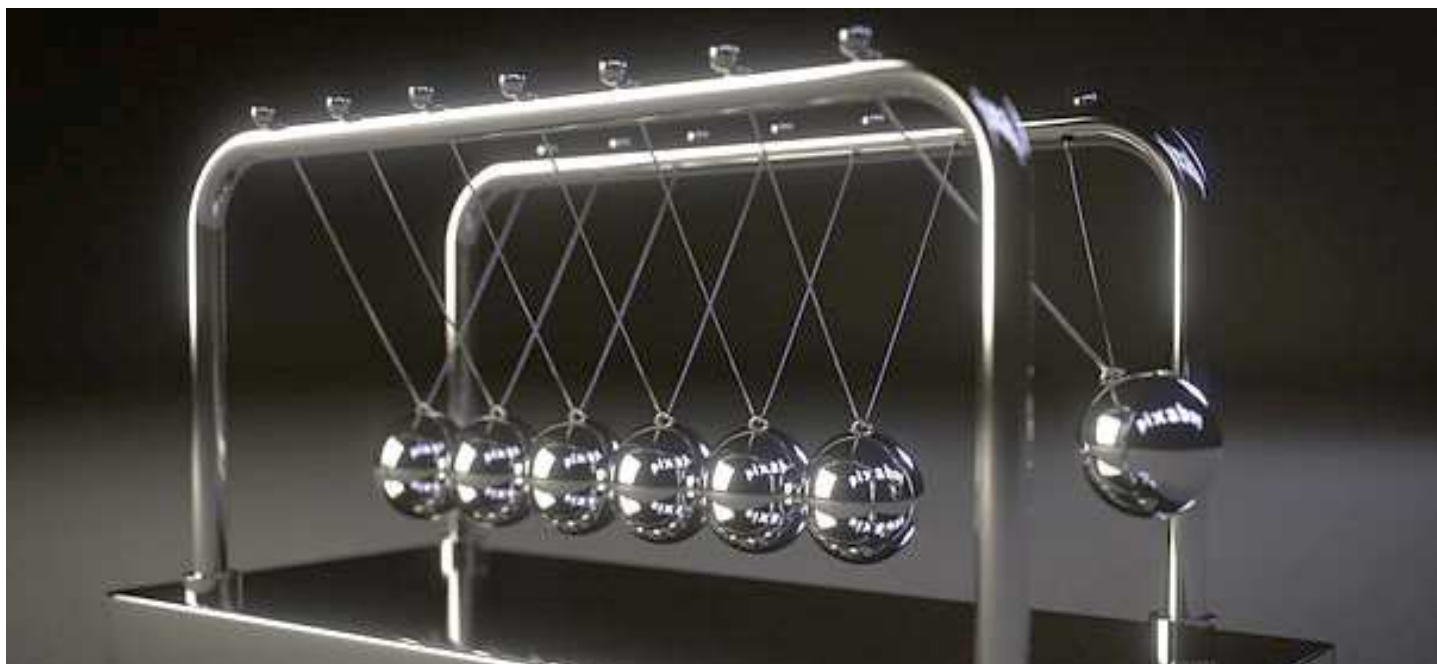

CAL CANVIAR L'ACTUAL MODEL D'FP DUAL

L'any 2012, amb la normativa corresponent, la Resolució ENS/204/2012, de 25 de maig, d'organització de la formació en alternança en els ensenyaments de formació professional inicial, s'inicia l'oferta educativa de formació professional dual (FP dual). Algunes de les característiques rellevants d'aquest model són:

a) Els convenis de col·laboració per a la formació en alternança es poden aplicar, amb caràcter general, a tots els cicles formatius.

b) La col·laboració entre els centres educatius i les empreses per a desenvolupar conjuntament la formació en alternança s'articula mitjançant el **conveni**.

c) La direcció general competent en matèria de formació professional inicial (DGFPI) i els titulars de centres

privats poden signar **convenis marc** de col·laboració amb les organitzacions empresarials, les entitats públiques i les organitzacions sindicals per al foment, difusió i desenvolupament de l'alternança simple o dual.

d) En relació amb els cicles formatius implantats o autoritzats en els centres en què es formalitzin convenis de col·laboració en alternança, les empreses poden proposar que s'inclouin en l'àmbit del conveni tant la **validació de la formació impartida per l'empresa com la dels aprenentatges assolits mitjançant la seva activitat, que s'han de dur a terme d'acord amb el procediment establert, respectivament, en els annexos 2 i 3 de l'Ordre EDU/336/2009, de 30 de juny**, per la qual s'estableix el programa experimental 'Qualifica' en els ensenyaments de formació professional del sistema educatiu.

e) D'acord amb l'edat de l'alumne i la seva maduresa, i per tal de facilitar el coneixement mutu entre l'empresa i l'alumne, una vegada finalitzat el primer trimestre, i abans de començar la seva activitat laboral, **es podrà subscriure un conveni de Formació en Centres de Treball.**

f) Abans d'incorporar-se a l'empresa el centre educatiu **ha d'haver format l'alumnat en la seguretat i prevenció necessàries** per a realitzar la seva activitat a l'empresa.

g) **El professorat del centre educatiu amb atribució docent en cada unitat formativa o mòdul determina la qualificació de l'alumnat**, a partir de la informació i valoració aportada per la persona de l'empresa responsable del seu seguiment.

h) Segons normativa estatal, "la duració del ciclo formativo podrà ampliar-se **hasta tres años**".

i) La participació activa en la coordinació de qualsevol de les accions del grup classe, així com el seguiment de l'alumnat en la seva activitat en l'empresa es considera activitat d'innovació a efectes del reconeixement dels estadis de promoció docent dels funcionaris de carrera no universitaris.

Segons el resum del Consell General de Cambres de Catalunya i Generalitat, publicat al web www.fp-dual.cat:

a) La formació a l'empresa és **com a mínim un terç del total de continguts de cada cicle objecte de la formació dual.**

b) Garanteix un **mínim de 970 hores d'estada de l'alumne a l'empresa.**

c) El centre i l'empresa pacten els continguts que l'alumne aprendrà en el centre de treball i els ajusten a les necessitats i perfils del lloc de treball per al qual es forma i que ocuparà en el futur.

d) Segons la DGFPI, la modalitat d'FP dual a Catalunya no és una còpia del sistema alemany o d'altres països europeus, sinó una adaptació a la nostra realitat social, empresarial i econòmica.

e) El gener de 2014 es van complir 20 anys de la signatura del primer conveni de col·laboració entre el Consell General de Cambres i el Departament d'Ensenyament per desenvolupar accions al voltant de les pràctiques dels estudiants de formació professional. Gràcies a aquest conveni i els posteriors, s'ha aconseguit que 40.000 empreses s'hagin homologat per acollir alumnes

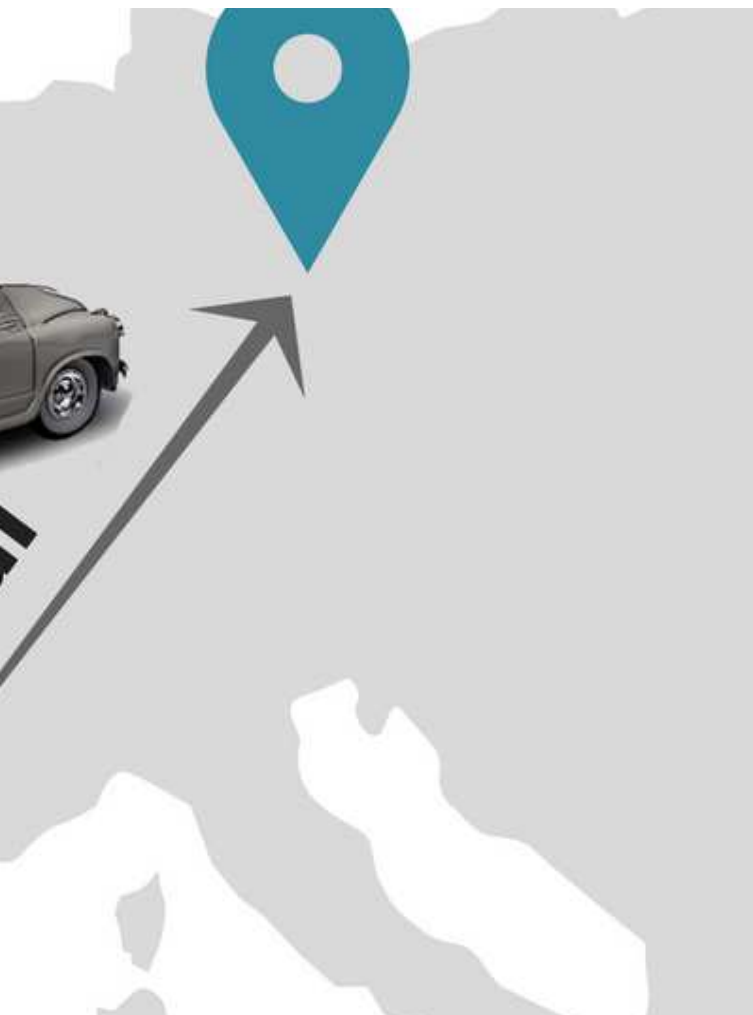
en pràctiques. A més, es disposa d'un dispositiu telemàtic de gestió que permet administrar tots els expedients vinculats a aquesta activitat sense un sol full de paper. Aquesta realitat és aplicable a la gestió de la formació professional dual.

Per tal de impulsar la generalització de l'FP dual, facilitant la participació de petites i mitjanes empreses, les cambres ofereixen, entre d'altres, els serveis de:

1. Reclutament d'empreses i alumnes disposats a participar en l'FP dual.
2. Homologació d'empreses i formació de tutors que participin en el sistema.
3. Suport a les empreses i als centres de formació participants.
4. Sistema TIC de gestió, informació i seguiment del sistema en la seva integritat, que, entre d'altres, permet:
 - Gestionar tots els convenis que donen cobertura legal a les pràctiques en empreses.

- Donar accés a la gestió a tots els centres i establiments, públics i privats, presencials o a distància, de Catalunya que imparteixen aquests ensenyaments.

- Donar accés a tots els alumnes que fan pràctiques per tal que informin sobre la seva activitat a

l'empresa i així permetre el seguiment per part del centre de formació i la seva avaluació.

- Gestionar el cens d'empreses homologades per acollir alumnes en pràctiques.
- Mòdul per incorporar al sistema la formació professional gestionada pel SOC (certificats de professionalitat i ocupacional).
- Gestionar l'FP no presencial.
- Gestionar la mobilitat internacional dels alumnes d'FP.

1. Modalitats d'FP dual

a) **Alternança simple:** Combina el temps de formació en el centre educatiu i el temps d'activitat dels alumnes a l'empresa, sense que comporti el reconeixement acadèmic de formació del temps d'activitat a l'empresa. Només es pot formalitzar amb contracte laboral.

b) **Alternança amb formació dual:** Combina el temps de formació en el centre educatiu i el temps d'activitat dels alumnes a l'empresa i comporta el reconeixement acadèmic dels aprenentatges assolits pels alumnes en la seva activitat, que realitza en condició de **treballador assalariat, becari de formació o voluntari**.

2. Modalitats de vinculació amb les empreses

a) **Contracte laboral:** Qualsevol tipus de contracte, que determinarà l'empresa. El més adient és el contracte de formació i aprenentatge.

- **Hi ha un període de prova segons l'Estatut dels Treballadors/es (ET)** (període d'un o dos mesos).
- **Bonificacions a la Seguretat Social (SS):** 100% de les quotes en el cas d'empreses de menys de 250 treballadors; 75% en el cas d'empreses més grans. Si posteriorment es produeix una contractació indefinida, les reduccions arriben fins a 1.800 euros/any durant 3 anys.
- **Retribució:** Segons la normativa, s'ha d'acordar entre les parts. La referència mínima és el salari mínim interprofessional (SMI), de 707,60 euros/mensuals, amb un augment del 8% el 2017.
- **Les prestacions socials inclouen FOGASA.**
- **Quan s'acaba el contracte, hi ha dret a cobrar l'atur.**

b) **Beca:** L'empresa gestiona l'alta a la SS com a becari i compensa econòmicament l'alumnat. Cal signar un acord en què figurin les activitats formatives que s'han de realitzar segons el model establert.

- **Retribució:** S'ha d'acordar entre l'empresa i el titular del centre.
- **No impliquen una relació laboral:** els alumnes no són treballadors sinó becaris. Tenen cobertura de SS només a efectes de malaltia i accident, però no cobren en cas d'estar de baixa.
- **No tenen dret a l'atur un cop finalitzin el seu període de formació.**
- **El referent per a calcular l'import de la beca no és l'SMI sinó l'IPREM, molt inferior (uns 532 euros/mensuals).**
- **No tenen dret a vacances retribuïdes.**
- **No tenen dret a pagues extres.** Si l'empresa paga qualsevol concepte (primes per vendes, per exemple), tampoc no hi tenen dret. Si entra en impagaments, no estan coberts per FOGASA.

c) No queda solucionat a la normativa què passa amb els alumnes que, un cop signat el conveni i han començat a treballar, són rebutjats per l'empresa, tant en el període de prova (contractes) com en qualsevol moment del conveni (becaris).

Els objectius del Departament d'Ensenyament per a la modalitat de FP dual són, entre d'altres, ajudar a resoldre un problema social (l'atur juvenil) i derivar a mitjà termini cap a l'FP dual la formació en centres de treball (FCT). Per tant, s'aposta per augmentar exponencialment aquesta modalitat pel que fa al

nombre d'alumnes i de centres educatius i empreses, sense una planificació adequada i sense avaluar en profunditat la realitat.

L'alternança i l'empresa és una formació professional organitzada conjuntament per les empreses i els centres educatius (mitjançant conveni de col·laboració), que actuen coordinament en el procés formatiu dels nous professionals. Estableix una major vinculació i corresponsabilitat en la formació professional entre els centres i les empreses i facilita la compatibilització de l'activitat laboral amb la formativa, per tal de millorar la formació, la qualificació i el desenvolupament personal dels joves.

USTEC·STEs pensem que, actualment, en l'FP prima la desregularització curricular, la primacia de l'FP privada i la submissió de tot el sistema a la voluntat, necessitat i criteris puntuals del món empresarial.

Organització de l'FP Dual. El centre educatiu podrà organitzar l'alternança amb formació dual segons dos models:

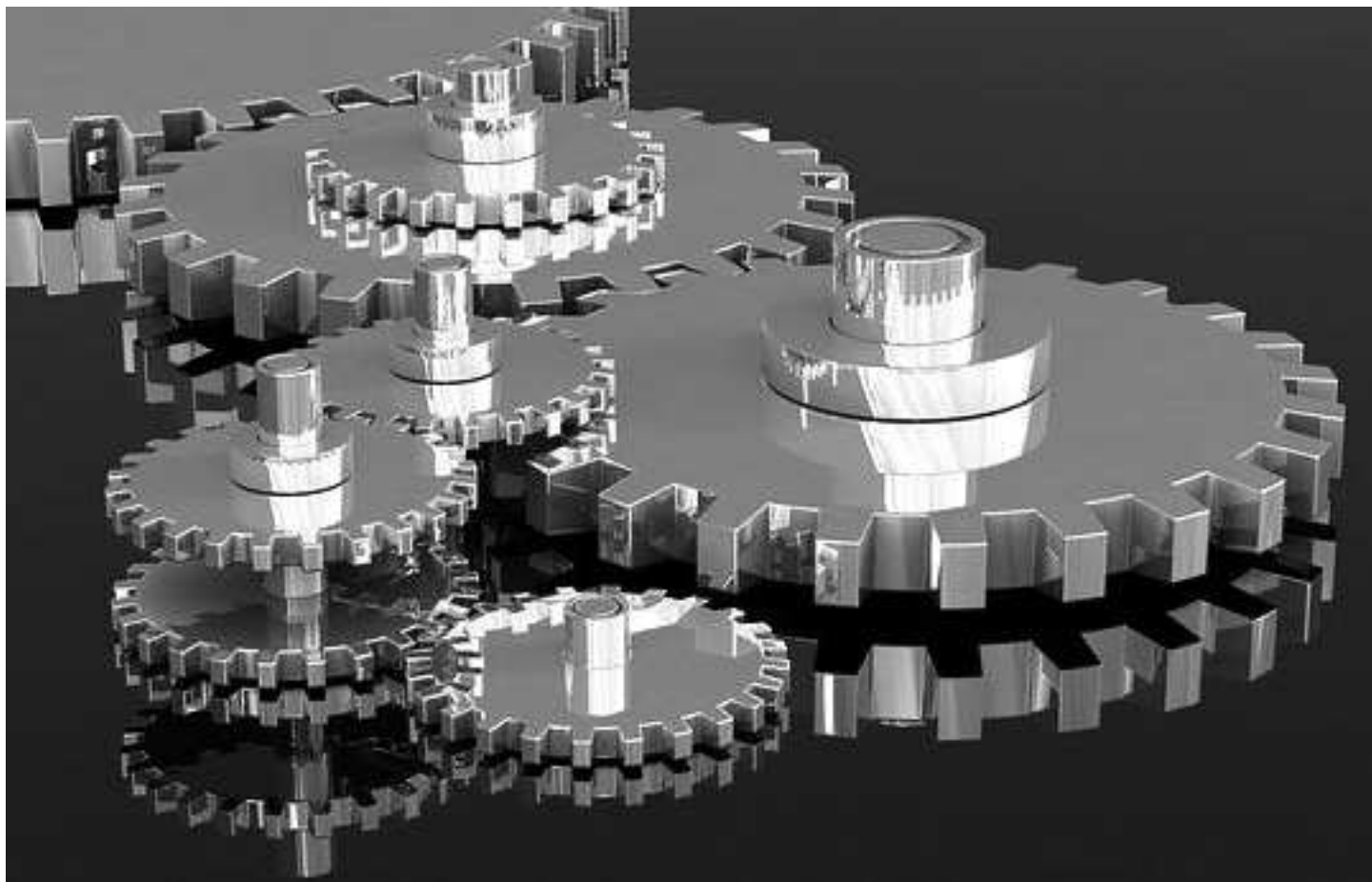
Model A. Les activitats formatives a l'empresa s'avaluen dins de cadascun dels mòduls professionals amb els quals estiguin relacionades.

Model B. Les activitats formatives a l'empresa s'integren en un "bloc d'activitats en formació dual", que s'avalua com a tal.

El centre educatiu pot optar per una combinació d'aquestes opcions en l'organització del model d'FP dual que, sigui quina sigui, ha de garantir l'adquisició de la competència professional expressada en els resultats d'aprenentatge.

En la modalitat d'alternança dual, especialment en la majoria de les petites empreses, molt sovint no es duu a terme el seguiment i la valoració de les activitats formatives a l'empresa de les activitats relacionades amb els mòduls professionals (MP) de les hores curriculars de formació que es passen a fer a les empreses, ja que normalment l'alumne hi desenvolupa tasques d'un lloc de treball i no pas de les competències professionals dels diferents MP. En la formació dual s'han de realitzar a l'empresa aproximadament 944 hores ($264 \times 2 = 528 + 416$ hores d'FCT). En alguns casos hem detectat una reducció dràstica d'hores curriculars d'unitats formatives (UF) del títol al centre, les quals es transvasen a l'empresa.

És imprescindible que el sector privat empresarial i el sector públic participin en el desenvolupament de la formació professional reglada obrint les portes als seus titulats i reconeixent les seves qualificacions a nivell acadèmic, contractual i salarial. Però també s'ha de definir el límit entre centres educatius i empresa per tal d'evitar les ingerències i perjudicis que aquest fet està causant als estudis d'FP i als seus estudiants. La formació professional reglada és molt més que una font de mà d'obra.

Tant l'empresariat català com l'espanyol tenen molt poca tradició de responsabilitzar-se socialment de l'educació. Ho demostra el fet que es fan servir els impostos del ciutadà per subvencionar el 100% de les cotitzacions a la Seguretat Social en les empreses de menys de 250 treballadors per acollir alumnat en dual (la majoria de l'alumnat, en el cas de Catalunya) o que el tutor/a de l'empresa rebi una subvenció de 60€ per alumne de dual. Això vol dir que els milers de treballadors que fan FCT i FP dual surten de franc als empresaris. I si, a més a més, hi afegim que la majoria són becaris o contractats amb uns salaris que situen al voltant de l'SMI, ens trobem en una situació de gairebé esclavisme laboral i de nul compromís i responsabilitat social. En canvi, pel teixit empresarial alemany l'educació és una inversió per al seu futur i el del país. A més, les empreses no reben cap compensació o benefici fiscal. L'Estat aporta el 30% del cost de la formació als centres i les empreses, el 70% restant. Un 21% de les companyies alemanyes participa en el sistema de formació dual, una opció escollida per mig milió d'estudiants cada curs.

Tot considerant que el professorat docent de l'FP ha de mantenir un contacte estret amb l'empresa, inherent a la seva actualització i formació i a la seva tasca de seguiment i avaluació dels mòduls professionals d'FCT i dual, cal dir que no és tasca seva la recerca d'empreses per portar-hi alumnat.

Aquesta feina "titànica" de trobar empreses és assumida, amb moltes hores de dedicació, pel professorat. En altres països, a més dels beneficis que els pugui produir, les empreses tenen la responsabilitat i l'encàrrec de contractar una quota d'estudiants en la modalitat d'FP dual. Per tant, USTEC·STEs entén que també correspon a les empreses aquesta feina i que és una línia de treball en la qual s'ha d'avançar.

És feina i responsabilitat de l'administració educativa fer pedagogia als representants de la patronal i l'empresariat en general per tal de potenciar la seva responsabilitat social envers l'educació i especialment respecte a l'FP. És l'Administració qui ha de cercar les empreses per establir-hi els corresponents convenis de formació dual i alhora proporcionar al professorat formació puntera i estades a les empreses.

En les empreses dels sectors en ple creixement i expansió i amb una manca de treballadors especialitzats i amb una inserció immediata, com ara l'elaboració de productes frescos, el manteniment electromecànic, la soldadura, la informàtica, etc., els salaris haurien de ser els que estableixen els convenis del sector. Per tant, mitjançant l'alternança simple, els alumnes que hi treballin han de tenir un contracte laboral ordinari i el temps

d'activitat a l'empresa no ha de ser reconegut com a formació acadèmica.

USTEC·STEs entenem que la funció intrínseca de la formació professional reglada i acadèmica és formar l'alumnat en un vessant tècnic i professionalitzador amplis, polivalents i versàtils del sector productiu. En cap cas, l'objectiu és, ni ha de ser, preparar i/o orientar els seus titulats per a un lloc de treball concret, ja que això pertoca, en tot cas, a l'empresa.

La modalitat d'FP dual pot ser contrària a la finalitat de la formació professional reglada, la qual des dels seus inicis té com a finalitat la polivalència dels titulats/des en els estudis cursats, per tal de poder enfrontar-se a les diferents realitats contínuament canviants del sistema productiu actual, i a la vegada potenciar les competències transversals per al desenvolupament professional i personal al llarg de la vida, tal com sempre hem defensat USTEC·STEs.

Cal un control exhaustiu de l'acompliment dels currículums oficials, ja que l'adaptació curricular al context productiu de l'entorn del centre ha de ser excepcional i tan sols quan sigui necessària. En tot cas, ha de ser la formació professional complementària, és a dir, els cursos d'especialització, la que vetlli per aquesta adaptació a la realitat productiva de l'entorn.

En els centres que oferten més d'un grup del mateix cicle formatiu (CF), normalment es forma un grup de la

modalitat de dual i, per tant, s'oferten dos currículums, el de l'FP inicial i presencial i el de la dual. En aquest cas es facilita el seguiment, valoració i documentació corresponent, però la realitat de la majoria dels centres que oferten FP dual és que alguns alumnes del mateix grup cursen aquesta modalitat, la qual cosa fa molt difícil i feixuga la tasca del tutor/a. Cal dir que aquesta oferta és promoguda i impulsada amb certa pressió pel Departament d'Ensenyament, pressió que es trasllada als centres educatius i és viscuda pels equips directius i docents de cada família professional, que es veuen sotmesos a la disjuntiva d'ofertar la modalitat dual o enfrontar-se a la possible pèrdua del CF i dels llocs de treball corresponents.

Pel que fa a l'FP dual, tot i la valoració de les diferents modalitats d'aprenentatge i els bons resultats en molts casos en relació amb la inserció laboral i el reconeixement acadèmic dels aprenentatges assolits per la formació rebuda a l'empresa, USTEC·STEs creiem que l'articulat normatiu que promou la corresponsabilitat entre l'empresa i el centre educatiu en el procediment d'avaluació pot provocar un traspàs de competències *de facto* cap al món privat de les empreses, amb la possibilitat de pèrdua progressiva de llocs de treballs a l'ensenyament públic.

I quant al professorat, demanem que es doti els centres dels recursos humans i econòmics necessaris. Així, considerem imprescindible reconvertir l'actual càrrec de tutoria en un càrrec de coordinació, amb les reduccions horàries necessàries i el complement retributiu corresponent, per tal que el professorat que realitza les tasques de l'FP dual tingui el reconeixement i les condicions laborals necessàries per desenvolupar la seva tasca. Aquesta demanda ja és un fet a d'altres territoris de l'Estat espanyol (per exemple, a Castella-Lleó l'Ordre 15/12/2016 reconeix la feina dels tutors/es de formació dual i contempla una retribució complementària).

El tutor/a d'FCT ha de fer dues visites anuals (mínimes) a l'empresa per cada alumne, mentre que el tutor/a d'FP dual ha d'establir, com a mínim, un contacte mensual per alumne. USTEC·STEs volem remarcar el treball i dedicació que això suposa per al tutor/a d'FP dual. Per al reconeixement de la seva tasca, és necessari i imprescindible augmentar la reducció horària i reconèixer una retribució econòmica complementària, ja que la exigència i dedicació horària a un/a alumne/a de dual respecte a un/a alumne/a de FCT és superior.

També el volum "documental" és més exigent: explicació als empresaris i/o gestors de la documentació, del tipus de contracte (la majoria no coneixen aquesta

modalitat, que requereix una burocràcia documental important), signatura d'un conveni marc i posteriorment d'un d'FCT, signatura del contracte, tramitació de dues beques perquè la majoria de l'alumnat fa la dual en dos cursos escolars diferents i consecutius. Així doncs, proposem que es busquin les solucions adients per tal de facilitar i invertir l'actual tendència a implantar la modalitat de beques i avançar cap al contracte laboral de l'alumnat. Exigim el pagament al professorat tutor d'FCT i dual de les despeses de desplaçament ocasionades, per compliment de la normativa, directament al centre educatiu.

Pel que fa a l'alumnat, en lloc de les beques, la Generalitat i el Departament d'Ensenyament s'han de plantejar una aposta decidida per la fórmula dels contractes laborals i salaris segons conveni col·lectiu del sector i mai segons l'SMI. D'aquesta manera, es revertirà la tendència actual negativa cap a l'augment de la modalitat de beca (segons dades de l'Administració, el 54% de l'alumnat té un contracte i el 45% una beca, **dades que cal posar en dubte, ja que en la majoria dels casos que coneixem es tracta de becaris/es**).

Davant del perill de deformació del sistema d'FP dual, ja fa temps que USTEC·STEs vam proposar al Departament d'Ensenyament la creació d'un organisme mixt en què totes les parts hi estiguin representades, es vetlli pels interessos de l'alumnat per sobre dels interessos empresarials i pel compliment dels acords presos en els corresponents convenis. Continuem esperant la resposta del Departament d'Ensenyament.

Considerem necessari obrir un debat per a una nova formació professional, una de pública i d'adscribita al Departament d'Ensenyament, en la qual els cicles formatius de grau superior tinguin la consideració d'estudis superiors d'acord amb l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior (Pla Bolonya).

USTEC·STEs demana l'aplicació del punt 18 de la **moció aprovada per unanimitat al Parlament de Catalunya, amb data de 2 de febrer de 2016:**

18. Elaborar un marc normatiu per regular els drets i deures de les persones en pràctiques i aprenents a les empreses que els acullen, i les condicions que han de complir els centres formatius i les empreses, tant en el sistema d'FCT com de formació d'alternança simple o dual, acordat amb els agents socials, en el qual s'inclouï:

a) Un Estatut de l'Aprenent per regular les relacions entre els i les aprenents i l'empresa, i garantir-ne el seu control, per evitar abusos en la relació laboral. El seguiment d'aquest Estatut estarà garantit pels

sindicats de treballadors i treballadores **tant de l'empresa com del sector del professorat.**

b) Una regulació de la figura del tutor del centre i del tutor de l'empresa per a cada alumne, per garantir l'acompanyament de l'aprenent i el diàleg entre empresa i centre formatiu en les diferents fases i activitats que desenvolupi l'alumnat durant la seva formació, i garantir-ne el control.

c) Una guia d'estada a l'empresa, en la qual s'incloguin els drets que tenen i els deures que han d'assumir tant l'aprenent com el centre de formació i l'empresa on es realitza l'estada.

Per donar compliment a aquestes directrius del Parlament de Catalunya, USTEC-STE, com a organització sindical més representativa del sector del professorat, demana formar part del Consell Català d'Formació Professional o, en el seu cas, del Consell de Formació i Qualificació Professionals, que resta adscrit a l'Agència Pública d'FQP com a òrgan de participació, i de la Comissió Rectora del Sistema d'FPQP de la Llei d'FQP. També ha sol·licitat que la formació dels tutors/es de l'empresa sigui presencial i de més temps de durada.

A Catalunya, després de 5 cursos d'aplicació, l'FP dual és una realitat en què el nombre d'alumnes, centres educatius i empreses implicades augmenta any rere any.

Segons dades de l'Administració, el curs 2015-16, 138.606 alumnes cursaven FP, i d'aquests, 5.075 ho feien

en la modalitat d'FP Dual, en 152 centres i 1.015 empreses, nou vegades més que el curs 2012-13, en què la cursaven 590 alumnes, en 25 centres i 83 empreses. **La previsió del Departament d'Ensenyament per al curs 2017-18 és de 10.000 alumnes i 3.300 empreses.**

En el curs actual (2016/17), a Catalunya hi ha 470 Centres d'FP, dels quals 250 són públics, on s'imparteixen 168 titulacions de les diferents famílies professionals.

Segons dades de l'informe d'inserció laboral, 5 de cada 10 graduats/des en ensenyaments professionals (FP) troben feina al cap de 9 mesos d'acabar els estudis, mentre que 7 de cada 10 graduats/ades en FP dual en troben al cap de 9 mesos d'acabar-los.

Resumint, cal preguntar-se si són reals els aprenentatges que s'estan acreditant, si aquesta modalitat és una veritable eina d'inserció laboral, si les empreses tenen una cultura realment formadora i si no s'estan substituint llocs de treball amb condicions laborals precàries.

Per a USTEC-STE, ha arribat l'hora d'avaluar a fons aquesta modalitat d'FP dual, abans de continuar-ne la implementació amb l'únic objectiu d'augmentar el nombre d'alumnes i centres i empreses que se n'ocupen. Així, és imprescindible avaluar-ne la qualitat, la formació transvasada del currículum del centre a l'empresa, tant en continguts i hores de dedicació, tant des del punt de l'alumne com de l'empresa formadora, i evidentment, del centre educatiu.

